

Az *inyeon*, azaz a sors megnyilvánulása a kortárs koreai társadalomban

A koreai *inyeon* 인연 因緣, melyet végzetként vagy sorsként fordíthatunk, egy sokrétű fogalom, amely magában foglalja az interperszonális kapcsolatok bonyolult hálóját, melyek összekötik az egyéneket időben és létezésük során egyaránt. A hozzá kapcsolódó elmélet- és hitrendszer betekintést nyújt az emberek egymásra utaltságába, mely az indiai buddhista tanításokban gyökerezik. Az *inyeon* elképzelése alapján az egyéneket karmikus kötelékek fonják össze, amelyek több életen keresztül is átnyúlnak. Ennek következtében még a számunkra legjelentéktelenebb találkozás is mély jelentőséggel bírhat, mivel az bizonyosan egy előző éltünkben történt interakció következménye.

A koreai elképzelés nemcsak a személyes kapcsolatokat befolyásolja, hanem nagy hatással van a kortárs koreai társadalom szélesebb kulturális narratíváira is. A koncepció vizsgálata arra késztet, hogy mélyebben elgondolkozzunk azon, hogyan maradhattak fenn mindmáig ezen ősi hiedelmek, azok miként manifesztálódnak a modern környezetben, és miként befolyásolják a szerelemről, a sorsról, illetve az interperszonális kapcsolatok fontosságáról alkotott felfogásainkat.

Az *inyeon* eredete történelmi szövegekre vezethető vissza. A *Samguk Yusa* című, 1281-ben összeállított hagiográfiai gyűjteményben jelenik meg először a fogalom, itt is a buddhista tanításokat és karmikus kötelékek eredményeit taglaló szövegek keretein belül. Az *inyeon* filozófiai jelentősége ugyanakkor túlmutat a pusztán személyes kapcsolatokon, tanulmányozásán keresztül megvizsgálhatjuk, hogyan hatnak cselekedeteink az időkön át, és hogyan alakíthatják jövőbeli interakcióinkat. Maga az *inyeon* szó két részből tevődik össze: *in*, amely a közvetlen okot jelöli, és *yeon*, mely az eredményt elősegítő feltételre, a közvetett okra vonatkozik. Ez a kettősség magában foglalja a kapcsolatok természetét. Kapcsolataink nem csupán véletlenszerű találkozások, hanem több életen át felhalmozódott karmikus kötelékek megnyilvánulásai. A buddhista filozófiában minden egyes interakció jelentőséggel bír, az sugallva, hogy az egyének elkerülhetetlenül kapcsolatban állnak egymással múltbeli cselekedeteik és közös sorsuk által.

A 2023-ban megjelent *Past Lives* című filmjében Celine Song, a dél-koreai származású, Kanadában letelepedett filmrendező és forgatókönyvíró érzékletesen illusztrálja az *inyeon* tartós hatását. Egyfajta kortárs lencseként szolgál arra, hogy betekintést kapjunk a sors aktív megnyilvánulásába. Egy időn, téren és körülményeken túlmutató szerelmi történet

ábrázolásával az író rávilágít arra, hogy a karmikus kötelékek miképpen vezetnek mélyebb megértéshez a sorsról és a kapcsolati dinamikákról alkotott felfogásunkban. Az alkotás látványosan mutatja be a kulturális értelmezések fejlődését, mindemellett érzékelteti, hogy a buddhista bölcsesség továbbra is hatást gyakorol az interperszonális kapcsolatok alakulására a modern társadalomban.

A filmben az *inyeon* a két főszereplő, Nora és Hae Sung kapcsolatában nyilvánul meg. Ők ketten gyerekkori barátok voltak Dél-Koreában, de Nora családjával Kanadába emigrált, így körülményeik következményeként évekre elvesztették a kapcsolatot. Huszonöt év utáni egymásra találásuk során kiderül, hogy kettejük közt mindig is létezett egy mély, sorsszerű kötelék, *inyeon*. A film egy jelentében Nora elmagyarázza az *inyeon* jelentését Hae Sungnak, és később az amerikai férjének, Arthurnak is. Ha két ember még a legapróbb mértékben is kapcsolatba kerül egymással, összeér ruhájuk ujja az utcán, az már a sors része. Az alkotás azonban nem egyszerűen idealizálja az *inyeont*, hanem reflektál arra, hogyan ütközik a sorsszerűség fogalma az egyéni választásokkal és azzal az élettel, amit az ember „tudatosan” épít fel. Nora boldog házasságban él Arthurral, és ez az új élete másképp teljesíti ki őt, mint amit Hae Sunggal való kapcsolata nyújthatott volna. Az *inyeon* tehát filozófiai kérdéseket is felvet: hogyan határozza meg életünket a múlt és a sors, és mennyiben vagyunk képesek túllépni rajta? A *Past Lives* különlegessége abban rejlik, hogy nem ad végső választ ezen kérdésekre, teret ad a nézőnek, hogy saját értelmezést találjon a szereplők kapcsolata mögött rejlő rétegekhez. Ugyanakkor a történet jól megmutatja azt, hogy a sors és a választásaink összefonódása hogyan formálja életünket.

A buddhizmusban a karma törvénye alapján minden cselekedetünk, legyen az jó vagy rossz, következményekkel jár, amelyek hatással vannak jelenlegi és jövőbeli életünkre egyaránt. Az *inyeon* ebben az értelemben azt a kapcsolati hálót jelképezi, amelyet előző életeinkben hoztunk létre másokkal, és amely kihat arra, hogy kikkel találkozunk a jelen életünkben. Nora és Hae Sung kapcsolata megfelelő példaként szolgál erre – találkozásuk és érzelmi kötődésük nyilvánvalóan nem pusztán véletlen, hanem múltbeli tetteik következménye.

Az újjászületés ciklusában, a szamszarában az emberek újra és újra találkozhatnak egymással különböző életeken keresztül. Az *inyeon* koncepciója is ezt tükrözi, hiszen a két főszereplő kapcsolata olyan, mintha egy korábbi életből származó érzelmi köteléket hordoznának, a kapocs újra és újra megjelenik, még akkor is, amikor életük különböző irányba sodorja őket.

A buddhizmus központi tanítása továbbá az elengedés képessége is, amely segít megszabadulni a kötődésektől, s így végső soron a szenvedéstől. A fentebb tárgyalt alkotás mélyen reflektál erre a gondolatra, mivel a történet végén mindkét szereplőnek el kell fogadnia, hogy életük különböző irányba fejlődött. Az érzelmi kötődés elengedése nem könnyű, de a film hangsúlyozza, hogy ez része a lelki béke megtalálásának. Az, hogy életük, illetve az *inyeon* összehozza-e még őket a jövőben, számunkra is rejtve marad.

Az egymásrautaltság vagy kölcsönös függés gondolata (kr. *yeonggi* 연기 緣起 szkt. *pratītyasamutpāda*) szerint minden létező jelenség, így az ember is, egymástól függve, kölcsönhatásban létezik. Az *inyeon* ennek a koncepciónak egyfajta kiterjesztése, amely hangsúlyozza, hogy minden tapasztalatunk múltbeli cselekedetek és találkozások eredménye. A kölcsönös függés azt is jelenti, hogy kapcsolataink nemcsak saját életünkre, hanem a másik ember életére is mély hatással vannak. Nora és Hae sung kapcsolatában ez világosan megmutatkozik, hiszen Hae Sung életét meghatározza Nora emléke, miközben Nora életét formálja az, hogyan látja a fiút és múltját. Bár fizikailag külön élnek, érzelmi kötelékük átszövi egész életüket, kölcsönösen alakítja identitásukat és ezzel együtt döntéseiket.

Ahogy az utóbbi példákban is látszik, a buddhista tanításokban gyökerező *inyeon* gondolata még mindig meghatározó erővel hat a koreai társadalomban, függetlenül attól, hogy az új generáció nem mindig van tisztában a koncepció eredetével. Párkapcsolatok végeztével gyakran mondják a koreaiak: „우리기 인연이 아닌가 보다” – ami annyit jelent: „Úgy látszik, mi nem vagyunk *inyeon*”. Külföldi tanulmányaim során részt vehettem egy Seon Buddhizmusról szóló kurzuson, melynek keretein belül szerencsém volt megismerni osztálytársamként egy szerzetest. A lány az utolsó óránk elteltével így köszönt el tőlem: „참 좋은 인연입니다”, amit úgy tudnánk fordítani: „Igazán örülök a közöttünk lévő *inyeonnak*.”

Forrásaim:

Anzani, P. P. (2024). *인연 (Inyeon)* – by Puti Pelangi Anzani – Medium.

<https://medium.com/@putipelangi/인연-inyeon-deb87faeabb>. (elérés: 2025.01.04.)

Jee, L. H. (2022). Hanmaeum, One Heart-mind: A Korean Buddhist Philosophical Basis of Jeong (情). In E. Y. J. Chung & J. S. Oh (Eds.), *Emotions in Korean Philosophy and Religion*, pp. 259—278. Springer International Publishing.

Kunmi, A. (2024). *Past Lives...A Story of “In-Yeon” Emotional Maturity and Closure*.
<https://medium.com/@salamiolokun/past-lives-a-story-of-in-yeon-and-emotional-maturity-f6e6257cc355>. (elérés: 2025.01.04.)

Song, C. (2023). *Past Lives*. A24.

Polgár F. Liliána

2025, Budapest, ELTE